

Şehir bandoları nasıl çalışır yazısına karşılık

«AKŞAM» da muhtelif mevzularda yazılar yazan Bay Semih Mümtaz, 20 tarihli sayıda da «Şehir bandoları Avrupada nasıl çalışır» başlıklı bir yazı yazdı.

Bay Semih Mümtazın öğretici mahiyette olan bu yazısına hiç bir diyeceğimiz yoktur. Ancak bir iki noktası üzerinde durup, karilerimizi tenvir etmek mecburiyetini duyuyorum. Yazının muharriri okuyanların iyice anlayabilmeleri için musikide kullanılan bazı frenkçe kelimelerin türkçelerini yazdığı gibi parantez içinde kendi imlâlarla frenkçelerini de yazıyor. Meselâ diyor ki:

«Avrupadaki şehir bandoları Belediyenin nezareti ve idaresi altındadır. Fakat «Exécuteurs» ler yani bu bandolarda icrayı sanat edenler serbest mesleklere mensup oldukları için kendi işleriyle de meşguldürler...»

Bandolarda icrayı sanat edenlere Exécuteurs denmez Exécutants denir. Exécuteurs bir hükmün infazına memur adam ve cellâd manasına gelir.

Her halde Avrupayı karış karış dolaşmış olduğuna, yazılarında sık sık fransızca kelimeler kullandığına göre bu dili iyi bilmesi gereken Bay Semih Mümtaz bir zühul eseri egzekütan yerine egzekütör yazmış olacak; kariyerin de bu zühule kurban gidip kelimeyi yanlış bellemelerinin önüne geçmek maksadile tashih ederim.

Bay Semih Mümtaz öğretici mahiyetteki yazısında gene diyor ki:

«Parisın şehir bandosu yüz elli kişiliktir. Ve iki tiptir. Dört şefi vardır. (Chef D'orchestre) »

Muhterem muharririn bu zühulünü de düzeltmemiz gerektir. Bando şeflerine «Chef d'orchestre» denmez, Chef d'Harmonie denir. Şef d'orkestr ancak orkestra şeflerine denir, esasen orkestra, bando, fanfar ve armoni başka başka şeylerdir. Orkestra yaylı sazlarla kemanların, altoların, çello ve kontrbasların ağız sazlarına karışmasile vücade gelir. Orkestrada hem tahta hem bakır saz vardır. Bando ve fanfarda ise sazlar yalnız bakırdır. Armoni ise, tahta ve bakır ağız sazlarından teşekkül eder.

Bay Semih Mümtaz gene diyor ki:

«Bu şefler musiki âleminde şöhret bulan adamlardan intihap olunur.»

Muhterem muharririn bu sözüne de zühul diyelim; herhalde Bay Semih Mümtaz «Bu şefler şehirlerin tanınmış musikişnasları arasından intihap edilir» diyecekken musiki âleminde şöhret bulanlardan demiş; çünkü musiki âleminin şöhretli 20-25 kadar şefi vardır. Bunlar da bando değil, Angelbreh, Furtvangel, Toskanini ve saire gibi orkestra şefleridir.

Muhterem muharririn bir de lüzumsuz yere viyolonselist Benedettiye çok yüksek paye verdiğini kaydedeceğim. Bay Semih Mümtaz: «Monte Karlo orkestrası fevkalâde mühimdir; içlerinde dünyanın en kuvvetli viyolonselisti Benedetti var» diyor.

Dünyanın en kuvvetli viyolonselisti yok, viyolonselistleri vardır. Bunlar Kazals, M. Marşal, Hekbing, Piyatigorski, Kasparkasadodur.

Bay Benedetti, en meşhur viyolonselist değil, orkestrada çalan egzekütanların iyilerinden biridir.

Şu bir iki noktayı düzelttikten sonra Bay Semih Mümtazın Londra, Paris, Monte Karlodaki orkestra ve bandoları yakından görüp tanıyarak verdiği malûmat takdire şayandır. Ancak gücümüze giden birşey daha var. Ecnebi diyarlaradaki bando ve orkestralardan: «gittim, gördüm, dinledim» diye bahseden muharrir bize gelince «miş ve imiş» le konuşuyor: «Bizim şehir bandosu belediyemizin idare ettiği bir mektebin talebesi imiş... Gençleri bu mektebe alarak yetiştiriyormuş...» Ta Avrupaya kadar ihtiyarı zahmet edip giden ve oralardaki bandoların nasıl çalıştığını, şeflerinin kaç para aldıklarını, çalanların yüz mimiklerine varıncıya kadar bütün teferruatını inceliyen muhterem muharrir ne olurdu, bir iki adım atarak Beşiktaşta inse veya önünden geçerken Bevoğlundaki

konservatuvar binamıza girerek müdür ve sanatkarlarla görüşseydi de buranın kendi sandığı ve yazdığı gibi bir mektep olmayıp bir konservatuvar olduğunu ve bandomuzda çalışanları dediği gibi alelâde mektep talebesi değil, on iki senedenberi konservatuvarımızda mütehasıs ağız sazları profesörleri tarafından ders görmüş sanatkarlar olduğunu öğrenseydi daha iyi etmez miydi? «Miş ve imiş» le konuşmayı, senede verilen beş altı konsere gelseydi de, yazısında: Senede bir konser verirlermiş» demeseydi fena mı ederd?... Böyle yapmış olsaydı, hem konservatuvarımız hakkında sarıh ve doğru malûmat alarak tenkidlerini bu malûmata göre yürütüp hem bizleri, hem efkârı umumiyeyi daha ziyade aydınlatmış olur, hem de böyle güce gidecek, yüreklerimizi incitecek müşli ve imişli yazılar yazmazdı.

Yoksa muhterem muharririn fikirleriyle beraberiz. Cidden, bizden mezun olur olmaz, iş arayıp orkestra ve bandomuzdan uzaklaşmalar devam ederse, bandomuz ve orkestramızda doldurulması güç boşluklar hasıl olacaktır. Ancak bir noktayı da efkârı umumiyeye sunarak iftihar ettiğimizi de kaydedelim: İstanbul konservatuvarı senelerdenberi yetiştirdiği elemanlarını memleketin dört bucağına yaymakta ve oralardaki bando ve orkestraları doldurmaktadır. Bu cidden İstanbul konservatuvarının müsbet ve semereli çalıştığının en büyük delilidir. Maddeten eleman kaybeden İstanbul konservatuvarı orkestra ve bandosu manen büyük bir sevinç duyar. Ancak temenni edelim ki, memleket de kendine eleman yetiştiren İstanbul konservatuvarı bando ve orkestrasını bomboş bırakmasın.

Muhiddin Sadak

İstanbul ilk tedrisat müfettişleri Adapazarda

Adapazarı (Akşam) — İstanbul ilk tedrisat müfettişlerinden bir kısmı grup halinde Eskişehir eğitimci kursunu tedkik maksadile yaptıkları seyahatlerinin dönüşünde Adapazarına uğrıyarak bir gece misafir edilmişlerdir. Şehrimizde mevcut bütün kültür müesseselerini, ipek fabrikası Çarık mesiresini gezerek tedkiklerde bulunmuşlardır.

Kafileye iki Ankara müfettişile birlikte Eskişehir eğitimci kurs direktörü de iştirak ediyordu. Bu grubun Adapazarında çekilmiş bir resmini gönderiyorum.

Beraber yaşadığı adam tarafından yaralanmış

Beşiktaşta oturan Makbule isminde bir kadın, zabıtaya müracaat etmiş ve bir müddettenberi beraber yaşadıkları Tahsin isminde biri tarafından çakı ile yaralandığını iddia etmiştir.

Polis, bu iddia üzerine Makbuleyi tedavi altına aldırılmış, Tahsini de yakalayıp hakkında takibata girişmiştir.

